

# UJVIDÉKI HIRLAP

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség:  
Erzsébet-tér 3. sz.  
Telefon 115.  
Kiadóhivatal:  
Rákóczi Ferenc-u. 11  
Telefon 322.  
Felelős szerkesztő:  
Dr. Mayer Oszkár

II. Évfolyam.

Ujvidék, 1911. október 29. vasárnap

80. szám.

## Az ujvidéki városatyák.

A ki végignézi a hétfői közgyűlés tárgysorozatát, nem egy pontot talál abban olyat, a mely Ujvidék jövő fejlődésére nagy fontossággal bír és a mely megérdemli, hogy a városatyák nagyobb figyelemmel kísérjék sorsát. Ilyen tárgysorozattal bíró közgyűlés más városokban napokig eltart. A városatyák tanulmányozzák az egyes kérdéseket, eljárnak a bizottságokba és az ügyek alapos ismeretnek birtokában szólalnak fel a közgyűléseken.

Nálunk a városatyák legnagyobb része el se megy a közgyűlésre és megese, hogy olyan fontos tárgy, mint a költségvetés tárgyalásán, a gyűlés végfelé mindössze *kilenc* bizottsági tag volt a teremben. A kik pedig részt vesznek a közgyűléseken, a városatyák legtöbbször sejtelve sincs a napirenden szereplő kérdésekről, ott vesz róluk tudomást a közgyűlésen hirtelenében rögtönzött felszólalásban. Szól egy-két szót a tárgyhöz, ha éppen szükségét érzi, hogy véleményét az adott esetben nyilvánítsa. Szakszerű felszólalásoknak azonban hírehamva sincs.

A városatyák eme nagyfoku nemtörődömsége lépten-nyomon megboszulja magát sikertelen városi intézményekben, eredménytelen intézkedésekben és a város fejlődésének minduntalan való megakadásában.

## A hétről.

Az októberi szelel rázza-rázza a művirágokat a műkertészes boltajtóin s a művirágok műillat nélkül várják, hogy valamely műbanat, műkőnyek közepette a szeretett halott sirhantjára helyezze őket. Halottak napja közeleg. Az emberek gondolkodni kezdenek a nyár, az őszi elmúlásáról és megrendelik téli ruháikat. Valóban bús érzéseket vált ki az emberből a Halottak napja. November elsején lejár a váltóm; a szabó, a suszter a számlákat küldi, ez az az időpont, amikor az ember fizetése az uszásban gyakorolja magát.

Halottak napján a temetőben kigyulladnak a mécsesek és az örök éj birodalmában zajos nap élénksége lesz urrá. Halottak napján gyászolókat is találunk a temetőben, akiket nem zavar a temető vásári zaja, mert gyász-kőnyeiik fátyolt vonnak szemük elé, és nem látják a vidám párokat egymáshoz simulva boldogan tovasuhanni az alkonyi félhomályban.

Halottak napján fordul meg a legtöbb halott a sirjában. Ilyenkor gázolják össze az emberek a legtöbb sirt és a kegyeletnek ez a megdöbbentő hiánya a szegény halottakat is arra kényszeríti, hogy arcukat a föld felszínétől elfordítsák, nem akarják látni azokat, akik nincsenek a sirjuknál, mert az az ifju pár, aki

A ki a közgyűléseken megjelentek névsorát figyelemmel kíséri, jóformán mindig ugyanazon neveket olvashatja. Vannak városatyák, a kik soha felé nem néznek a közgyűlési teremnek, csak ha valami választás van, bírja őket rá egy-egy pályázó, hogy szavazatukat leadni megjelenjenek, ilyenkor szinte csodálkozunk, nini, ez is városatya.

Régi vágya a városnak a csatornázás, a vízvezeték, város szabályozás stb., ezek mind igen fontos, a város jövőjére horderejű kérdések, melyek alapos és lelkiismeretes előtanulmányt igényelnek.

Kíváncsiak vagyunk, hogy a közgyűlésen kik és milyen szakismeretet eláruló beszéddel fogják kimutatni azt, hogy ezzel a kérdéssel foglalkoztak?

## Mit tárgyal a város?

### A hétfői közgyűlés.

(Saját tudósítónktól.)

Ujvidék szab. kir. város törvényhatósági bizottsága hétfőn, e hó 30-án délután 4 órakor a városháza nagy termében közgyűlést tart.

A közgyűlésen nagyfontosságú kérdések kerülnek megvitatás alá. Így a tárgysorozaton szerepel a városrendezési terv és építési szabályrendelet; tárgyalatni fog továbbá a vízvezeték és a csatornázás.

Uj állások szervezése tárgyában is több tanácsi előterjesztéssel találkozunk és e gyű-

lésen fog betöltetni a közgyámi állás. Közgyám Dr. Wiesinger Jenő lesz, a ki ezideig ellenjelölt nélkül áll.

A közgyűlés napirendjén szerepelnek a Jójárt János rendőrfőkapitány és Náray Talamér városi főszámvevő nyugdíjaztatása tárgyában beadott kérvények.

A Magyar Hirlapírók Országos Egyesületének nyugdíjalapja javára adomány megszavazása tárgyában a tanács szintén tesz előterjesztést a közgyűlésen.

Jelentések, kérvények fellebbezések szerepelnek még a közgyűlés tárgysorozatán, melyet egyébként a maga egészében itt közlünk:

1—3. Miniszteri leiratok. 4. Polgármesteri jelenés. 5. Az üresedésben levő közgyámi állásnak választás utján való betöltése. 6. Délvidéki építőanyaggyár és építőrészenyártásaság kérvénye építőanyaggyár céljaira városi terület elidegenítése iránt. 7. Linarics Vilmos kérvénye műkögyár létesítése tárgyában. 8. Szabó József tanító a 11, számú tisztviselőtelep átengedését kéri. 9. Molnár Károly tanító a 24. sz. tisztviselőtelep átengedését kéri. 10. Dr. Elschleger Dezső a Petőfi utca 5. sz. telekből utcaszabályozás céljából 21 négyzetöl terület kisajátítását, 11. Bernold Lipót és fia, a gyártelep kibővítésére városi terület átengedését kéri. 12. Tanácsi előterjesztés Kohn Vilmos és Kohn Ede öszivánczi kezeskedők kérvénye tárgyában. 13. Tanácsi előterjesztés Gál Ödönne szül. Mitzky Ella ujvidéki lakosnőnek tüzoltólaktanyául szolgáló városi terület megvétele iránt és ezzel kapcsolatban javaslat a Rohonyi Gyula tulajdonát képező ház megszerzése ügyében. 14. Tanácsi előterjesztés Deutsch Mór ujvidéki lakosnak városi területnek nagyobb kovács- és bognárműhely céljaira leendő elidegenítése iránt. 15. A városi tanács

Istenem, halottak napján de szép élet van a temetőben! . . . \*

A munkapárti vacsora megfeküdte a gyomromat és vagy két hétig nyomtam utána az ágyat. Mindig is mondták, nem való fiatal embernek kormánypártinak lenni, az ifju legyen tüzes ellenzéki. Megigérttem a doktoromnak, hogy kilépek a munkapártból, hátha ily módon segíthetek magamon. A doktorom, aki függetlenségi párti, nyomban kilátásba helyezte, hogy három nap alatt meggyógyít. Tényleg két hét múlva annyira rosszabbul lettem, hogy kedvelt orvosom azzal a vizsgálatással fordult hozzám: ne féljen, a holnaputáni operáció majd alaposan segít magán.

— De kedves főorvos úr — tiszteltem meg a nemes férfiút; ezer felebarátomnak volt hasonló esete, és az operáló kés nem avatkozott bele.

— Hja, a tudomány mai álláspontja szerint itt föltétlenül szükséges az operáció.

Eszembe jutott erről egy eset. Elment a beteg az orvoshoz.

— Doktor ur ez és az a bajom van.

A doktor megvizsgálja, megkopogtatja a mellét, hallgatódzik a hátán, beledugja az ujját a torkába, végre kimondja a véleményét:

— Kedves beteg, magának ez még az a baja van, ne is csináljon vele semmit, éljen nyugodtan, egy év múlva úgy is belehal.

a besüppedt hant mellett suttog csillogó szemekkel, dehog is az ő, öreg halott, nevét suttogja; ki gondol halottak napján a halottakra?

Nem viccelem én ki a halottak napját. De nekem itt a vonal alatt szabad az igazságot megírnom és szabad kipellengéreznem a kegyeletsértőket, akik nem állanak sírokra gázolni, hogy magasabban álljanak és jobban tekinthessenek körül, akiknek súlyától összetörik a korhadtt kereszt, mikor hozzá támaszkodva a babájukkal csevegnek és akik ezért mennek ki halottak napján a temetőbe, hogy sírokra boruló fák eltakaró árnyékában enyelegjenek.

A mézeskalácsosok már csinálják a kis gyertyákat. Fehér, kis gyertyák, ártatlanok, szinte azt hihetné az ember, azért hunyják be-be szemüket, azért pi lognak úgy a sírok, hogy ne lássák, mi minden történik körülöttük . . .

Aki pedig ráhajol a sírokra és fülel, neszt hall a sírokból. Most fordul meg sirjában a halott. Esteledik. A sok ezer mécses, mint a csillagok, tündökölnek apró, kicsi pupjain a földnek. Fényük a magasban összeolvad és glóriát von a halottak országá fölé. Lenn a homályban pedig tovasuhannó alakok fojtott kacagását halljuk . . . . Az estéli harangszó megkondul, a temetőben senki se hallja, a halottak sem, az élők pedig mással vannak elfoglalva . . . .

előterjesztése az 1912. évi kövezési program megállapítása tárgyában. 16. A város közkórházának 1912. évi költségelőrinyzata. 17. Előterjesztése Palóczy Antal és Szesztay László megbízott szakértők által kidolgozott városrendezési terv és építési szabályrendelet tárgyában. 18. Előterjesztés a város általános vízellátásához szükséges víz beszerzése tárgyában. 19. Előterjesztés térképtári állás szervezése iránt. 20. Előterjesztés a csatornázási szabályrendelet tervezete tárgyában. 21. Előterjesztés a város árvédelmi szabályrendeletének tervezete tárgyában. 22. Előterjesztés a vadászati jog bérletének átruházása tárgyában. 23. Előterjesztés a gyalogjárók építése és fenntartása szabályrendeletének tervezete tárgyában. 24. Javaslát a Zrínyi Ilona, Flatt, II. Rákóczi F. és Bocskay utcák csatornázása tárgyában. 25. Előterjesztés a közkórházi szabályrendelet módosítása tárgyában. 26. Előterjesztés közkórházi szembeteg osztályos főorvosi és harmadik alorvosi állás szervezése tárgyában. 27. Előterjesztés az osztrák-magyar bankrészvények megszerzése tárgyában. 28. Előterjesztés a kéményseprési kerület szaporítása és újból való beosztása tárgyában. 29. Paul Keresztély indítványa az Epres utca folytatásában, a városi kerten keresztül nyilvános utat nyitása tárgyában. 30. A villamos világítási és erőátviteli vállalat részvénytársaság igazgatóságába és felügyelőbizottságába egy-egy tag kijelölése. 31. A kereskedő és iparos tanonciskola felügyelőbizottságának előterjesztése az igazgatók tisztelet díjainak felemelése iránt. 32. Előterjesztés egy Zomborban felállítandó Erzsébet szobor céljaira adomány megszavazása tárgyában. 33. Előterjesztés a magyar hírlapírók országos egyesületének nyugdíjalapja javára adomány megszavazása tárgyában. 34. Jóhart János, rendőrfőkapitány kérvénye nyugdíjaztatása iránt. 35. Náray Tamás, városi főszámvevő kérvénye nyugdíjaztatása iránt. 36. Friedmann Sándor ujvidéki lakos, nyomdát tulajdonosnak felebbezése a nyomtatványszállítás odaitélése ügyében hozott 12805.kig.1911. számú tanácsi véghatározat ellen. 37. Resch Miklós tanító kérvénye 5 havi szabadság engedélyezése iránt.

**Frigyes főherceg és családja Bács-megyében.** Frigyes főherceg nejevel, Izabella főhercegnővel és férjzett leányával, Gabriella hercegnővel, továbbá több mágnással szarvasvadászatra bélyei birtokára érkezett. A főherceg és társasága a Duna jobbpartján levő birtokrészen szállt meg, de másnap átrándultak a Herczegszántó melletti Karapáncsára, ahol az egész hetet vadászattal töltik el.

Nagyon megörült ennek a felvilágosításnak a beteg és ajkán mosollyal, a mely mosolyt a novella írók „kesernyész“-nek neveznének, fordult a doktorhoz:

— De nézze uram, hiszen az apámnak és a nagyapámnak, sőt dédóregapámnak is ugyanez a betegsége volt és mégis éltek vele ki nyolcvan, ki kilencven, ki száz évig.

— Ja, az már régen volt, felelé a doktor. A tudomány mai álláspontja szerint ez a betegség feltétlenül halálos.

Mikor aztán a vízvezeték történetét olvastam az Ujvidéki Hirlapban, feltűnő hasonlóságot találtam ez és az én esetem között.

Száz éve isszuk itt Ujvidéken a leszűrt Dunavizet és még senki sem hált bele. Most forrást talált a mérnöki hivatal, hogy abból lássa el vízzel a várost. De kiderül, hogy ennek a forrásnak a vize is csak szűrt állapotban iható. Mégis a forrás vize mellett kardoskodnak.

Mert szerintük a tudomány mai álláspontja szerint a Duna vizének ivása ma már feltétlenül veszedelmes . . . . . (p. 49.)

## Parasztorból a tábornokságig. Egy megtörtént eset.

(Az Ujvidéki Hirlap eredeti tarcúja.)

Bizonyára kevesen tudják, hogy annak a haditörvényszéknek, a mely 1867. június 14-én

## Városszabályozási terv.

### Palóczy tanár előadása.

(Saját tudósítónktól.)

Miként lapunk csütörtöki számának vezető helyén említettük, a már elkészült városszabályozási tervről folyó hó 21-én a városháza kis tanácstermében Palóczy tanár felette érdekes magyarázó előadást tartott, melyet a jelen voltak részéről beható és érdekes vita követett.

Ez alkalommal jelen voltak: Dr. Demetrovics Vladimir polgármester, Profuma Béla alpolgármester, Orbán Ignác műszaki tanácsos, Dr. Szabó Lajos tiszti főügyész, Stössel Rezső főmérnök, Profuma Róbert tanácsnok, Forster Géza tanácsnok, Dr. Tapavicza György tanácsnok a tanács részéről, továbbá Brunner Ede, Ernst József, dr. Königstättler Ottó, Winkle István, törvényhatósági bizottsági tagok és dr. Mayer Oszkár szerkesztő.

Az ülés megnyitása. Dr. Demetrovics Vladimir polgármester üdvözölte a megjelenteket és előadta, hogy a mai értekezleten Palóczy tanár a tanácsterem falain kifüggesztett városszabályozási tervet fogja felvilágosítani magyarázatokkal kísérendi és felhívta a megjelenteket, hogy a tervekre vonatkozó netáni észrevételeket tegyék meg. Ezután felkérte Palóczy tanárt előadásának megtartására.

Palóczy tanár előadja, hogy a kifüggesztett tervek már egyízben ismertette voltak és a jelenlegi tervnek mindama észrevételek, melyek akkor elhangzottak, figyelembe vétettek.

Történelmi előzmények. A városszabályozási tervezésnek különböző előzményei voltak, amelyek nyomán némi kialakulás jegyessedett ki, amelynek a tervezet nyomát is mutatja. Ezek közül legfontosabb, hogy a város belső része négy építési körzetre terjed és ezeknek a körzeteknek egy központja van ott, ahova a városi élet leginkább koncentrálódik.

Építkezési módok. A belső körzeteken az építkezés kötött, míg a külső részeken mindinkább könnyebb és szabadabb, úgy hogy a külső részek átmenetet képeznek a város és a szabad külső mezők között. A hygiénikus tekintet a tervezeten érvényesülnek akként, hogy parkokról és szabad területekről gondoskodva van. A főutak a város központjába futnak össze. Alaprajzilag a jelenlegi város elhelyezésén lényeges változás nincs, áll ez különösen a belső részre. A tervezeten egyes építési körzetek külön színekkel vannak megjelölve és a középületekre szánt területekről is megfelelő gondoskodás történt, miként az a rajzon külön ki van tüntetve.

Quaretaróban (Mexicó) a szerencsétlen Miksa császár felett itélkezett egy magyar származású tábornok is tagja volt.

A sors kiszámíthatlan szeszélye, az események különös alakulata úgy hozta magával, hogy egy szegedi paraszt fiú, a mexicói hadseregnek a közlegényi sorból egész a tábornoki rangig emelkedett, s mint tábornok a már említett hadi törvényszéknek is tagja lett.

Az eset hőse Zákány-Csala József szegedi parasztszülök gyermeke, aki végig küzdötte a szabadságharcot, melynek balvégzetű kimenetele után sok bajtársával együtt török földre menekült. Végigbolyongva a világot Mexicóba ért, hol a köztársasági pártnak hadseregébe lépett. Katonai erényei, vitézsége és ügyessége fényes előmenetelt biztosítottak részére, fokról-fokra emelkedett, s végül tábornok lett a mexicói hadseregnek.

A köztársasági kormány kiváló érdemei megjutalmazására nagy kiterjedésű földbirtokkal ajándékozta meg s mint nyugalmazott tábornok jelentékeny tevékenységet fejtett ki.

Birtokán egy cukorgyárat is épített és ésszerű gazdálkodásával óriási módon növelte vagyonát.

Az egész környék szerette és tisztelte, mert messze földön híre járt jótékonyágának.

Mintegy húsz év alatt oryilkosságnak lön áldozatává. Sétalovaglásából hazatérve kastélyának rácsos kapuja előtt egy idegent látott áldogálni. Azon ürügy alatt, hogy orvosságért jött, ott ölködött a kastély előtt és hazavárta a tábornokot.

Zákány-Csala Józsefnek ugyanis egy jól felszerelt házi patikája volt, hol az egész környék ingyen kapta a gyógyszereket.

A Ferenc József csatorna eltollása. Lényeges változás a jelenlegi állapottal szemben a Ferenc József csatorna eltollása illetve elhelyezése, továbbá annak fejlesztésével kereskedelmi esetleg téli kikötő létesítése.

A vasúti állomás kibővítése. A tervezet a vasúti állomás kibővítésével is számol, tekintetbe veszi a hidsáncok lehordását a Dunamenti terület feltöltését, külön teherpályaudvart és a vízi közlekedésnek a vasúti közlekedéssel való összekapcsolását a Duna mentén elhelyezett külön vasúti vágányokkal.

Építési körzetek. A tervezet 5 építési körzettel foglal magában, az 1-ső körzet a város központja körül terül el, a 2-ik a régi Ferenc József csatorna mentén és az ujonnan keletkező városrészt is magába foglalja, ezen körzetben a beépítés már ritkább mint az 1-ső körzetben, de még mindig kötött. A 3-ik körzetben már a vegyes építkezés jut érvényre, itt vannak a nyaraló helyek, gyártelepek és nagyobb számmal a sétányok és szabad terek. A 4-ik körzet a város külső része és inkább gazdasági célokra szánt épületekből fog állani, az 5-ik körzetbe van tervezve a központi temető.

Vita. Palóczy tanár érdekes előadását hosszabb eszmecsere követte, amelyben résztvettek: Dr. Demetrovics polgármester, Orbán műszaki tanácsos, Dr. Königstättler Ottó, aki különösen a tervezet pénzügyi nehézségei tekintetében felmerült aggrályának adott kifejezést és Dr. Szabó Lajos tiszti főügyész, aki rámutatott arra, hogy az építési szabályrendelet javaslat, amely nélkül a tervezet meg nem valósítható, mélyen és annyira belemenyul a magánjogba és különösen az építkezési szabadságba, hogy annak rendelkezéseit még miniszteri jóváhagyás esetén sem respektálna a bíróság, mert ezen rendelkezések joghatályosságához külön törvényhozási intézkedés kellene, indítványozza tehát az építési szabályrendeletnek közgyűlési tárgyalása előtt a jogügyi bizottsághoz való áttételét, amely indítványt az értekezlet el is fogadott.

Majd a polgármester indítványára az értekezlet változatlanul elfogadta a szabályozási tervet és a polgármester meleg szavakban mondott köszönetet Palóczy tanárnak tanulságos előadásáért és a megjelenteknek a közügy iránti érdeklődésükért.

Wagner Testvérek 5-ös számú pörkölt kávéja a legfinomabb.

Amint azonban a tábornok a kapun befordult, az idegen revolvert rántott elő és hátulról lelötte lováról.

A merénylőt elfogták ugyan, de gyalázatos tettének indokai felől mísem akart vallani.

Nyilvánvaló volt, hogy a tábornoknak valamelyik irigye bérelte föl a gyilkosságra . . . Zákány-Csala József dacára az idő és térbeli nagy fávolságnak, mely öt szülőháztól elválasztotta, magas rangja és fejedelmi módja mellett is mindenkor gyermek híusséggel és szeretettel gondolt haza édesanyjára, kinek évente 2000 forint segélyt küldött Szegedre.

Édes anyja és testvérguga Szegeden paprikával és tarhonyával kereskedtek.

A tábornoknak két gyermeke volt, egy fia és egy leánya. Az utóbbi néhány hónappal apja meggyilkolása után fürdés közben a birtokuk közelében levő folyóba fullt.

José fia spanyol nyelven részletesen megírta Szegedre a nagymamának családjuk tragédiáját és közölte egyszerre smind, hogy megboldogult édes atyja végrendeletileg megparancsolta neki, hogy negyedvenkint 500 forint segélyt küldjön a nagymamának, mely parancsot ő a legnagyobb örömmel fogja teljesíteni.

Gyermekies ömlengéssel írta a kis mexicói, hogy leküzdhetlen vágya előjőni Magyarországra Szegedre, hogy megismerhesse, megölelhesse, megcsókolhassa az ő felejtetlen apjának édes anyját, de miután a kedves nagymama nem tud spanyolul, elhalasztja ezen nagy utazást, míg teljesen meg nem tanul angolul.

A kis José eredeti levelei képezik az eset történeti anyagát; e leveleket annak idején lapunknak egyik barátja fordította át magyar nyelvre,

## Éjjeli telefont Ujvidéknek.

Az ipar és kereskedelem érdeke.

(Saját tudósítónktól.)

Kénytelenek vagyunk ismét a telefonüggyel foglalkozni, tesszük ezt közérdekből, most pedig oly szempontból, amelyet mérlegelni kell oly városban, mint ép Ujvidék, amely ipar és kereskedelem tekintetében messze felülmulja a vidéki városok nagy részét és a ol minden oly körülményt kedvezően meg kell ragadni, amely ezt a várost hivatva van oly színvonalra emelni, amelyet joggal megérdemel.

Adatokkal igazolható, hogy a temesvári posta- és távirahivatal ép Ujvidék, Temesvárt és Szegedet kivéve, valamint elhagyja elért forgalom tekintetében Szabadkát is, a megye legnagyobb városát. És éppen ezzel a várossal bannak el oly mostohán. Nem kívánunk mi ezáltal az üzem- és forgalmi zavarokra célozni, csupán csak egy oly dolgra irányítjuk a figyelmet, a mely ezt a várost igazán emelni képes.

Nyári időben reggel hét óratól estig tart a jelenlegi telefontelefon, téli időben éppen csak reggel nyolc órakor kezd a telefon működni. Ha azután hírszolgálatra, kereskedelmi és ipari érdekek támogatására volna szükség, el van zárva előlünk a pálya, mivel a telefon rendelkezésünkre nem áll, pedig, hogy az éjjeli időben is történik sokszor igen fontos esemény, azt mindenki belátja. Egyes dolgokat másnap reggel ugyanis megtudhatunk közvetlenebb úton, itt tehát a telefontnak igénybevétele a mai állapotok fenntartása mellett teljesen célszerűtlennek mutatkozik.

Ujvidék oly fontos ponton fekszik, hogy megköveteli joggal, hogy telefonja folyton, éjjel-nappal működjék. Ha Pansóva, amelynek lakosságga jóval Ujvidék alatt marad, ha Érsekújvár, amely semmi tekintetben sem jöhet számba városunk mellett, ha Belovár, amelynek épenséggel sincs oly nagy jelentősége, sokkal kevesebb előfizető mellett teljes és folytonos szolgálatot tart fenn, miért ne kívánná ezt ép Ujvidék, a délvidékeknek joggal mondható emporiuma és metropolisa.

A kérdést irányító köröknek szíves jóakarataiba ajánljuk, keresztülvitele nagy nehézségbe sem ütközik, személyzetszaporítást is csak kis mértékben idéz elő. Miért ne lenne a mi városunk olyan, mely a legtökéletesebb intézményeket kapja, midőn arra mindenkép érdemelt szerzett magának?

## Tanítóink helyzete.

A tanító sorsa nem lehet közömbös a kultúrásadalom előtt. Aki őszinte meggyőződéssel akarja az emberiség haladását, az jól tudja, hogy annak indító eleme a néptanító hatalmában van. Ez az oka, hogy minden társadalmi osztály, ha uralmon van, vagy uralomra akar jutni, az iskolát, a népoktatást kizsajátítani igyekszik a maga számára. Benne érzi erejét, benne tudja jövőjét.

Hogy neveljen azonban a tanító munkaképes, jókedélyű nemzedéket, hogyha magamagának a szó-szoros értelemben nincsen meg a mindennapi betevő falatja. Az üres gyomor meggátol az idealizmusban; az nem lelkesedhetik egyéb idealokért, akinek elérhetetlen ideálja a *kenyér*.

Minden hivatalnokai osztályról történik gondoskodás. Az állam régen besorozta tisztviselőit a minimális megélhetés osztályaiba, ezentúl is gondol rájuk. A városi tisztviselők dotációját városi segéllyel pótolja, a melyhez a törvényhatóságok is nobilisan járulnak hozzá.

Csupán a néptanító áll elhagyottan. A magas kormányban meg van ugyan a jóakarata, még inkább a tanító sanyarúságának tudata, amde tudja Isten, mi mulik, hogy segíteni rajta nem áll módjában. A hitfelekezeti iskola fenntartók maguk is pénzzavarral küzdenek, nemhogy a tanítóikon segíthetnének, akiket végül is a *népzet* napszámósainak tekint.

Innen van az, hogy *Ujvidék város tanító-sága*, amely f. hó 25-én tartott értekezletén elsírta panaszait, csupán jóakaró törvényhatóságunkba helyezte bizalmát, attól várja kétségbejuttató sorsa enyhítését.

Méltóságos főispán urunk, aki minden jogos, becsületes kívánságnak lelkes zászlóvivője, akinek humanizmusa nem a szavakkal való játszás, még a tanító sors kérése előtt oda nyilatkozott egy magánbeszélgetés alkalmával, hogy tanítóinknak jobb dotációt kell adnunk. A tanító sors reméli, hogy Oméltóságához bizalommal fordulhat majd kérésével s abszolút tekintélyével oda fog hatni, hogy szavait — a tanító sorsot örök hála alá lekövetelje — valóra váltja.

Bizik a tanító sors abban a törvényhatóságban is, amely már 1905-ben is 1600 koronával csupán *egyelőre* gondolta a tanító sors fizetését rendezni, hogy ma, amidőn 6 év óta éppen 100%-kal emelkedett mindennek ára, a tanító sors mai szerény kérését is teljesíteni fogja.

Ebbe a reményben adják be folyamódványukat.

## A lelőtt szerető.

Féltékenységi dráma.

(Saját tudósítónktól.)

Viktor Pál napszámós és Dajna Rozália munkásnő hosszabb idej, közös háztartásban éltek és miut férj és feleség szerepeltek a barátok és ismerősök előtt.

Éz az egyházilag meg nem áldott frigy tartósabbnak ígérkezett mindaddig, amíg Viktor Pál hű kedvesére, Dajna Rozáliára féltékenykedni nem kezdett. Ettől a pillanattól kezdve a szegény asszonyra k sertes napok következtek, mert Viktor pokollá változtatta át életét, folyton gyötörte féltékenykedéseivel. Az asszony végre is nem bírván elviselni a neki osztályrészül jutott gyötrelmeket, kénytelen volt a közös háztartást és ezzel együtt kedvesét, Viktor Pált is faképnél hagyni.

Az asszony távozása után még jobban megszállotta Vikort a féltékenység őrdöge, hívta, csalogatta vissza kedvesét, de amidőn ez okulva ez eddigi bánásmódon, visszatérni hozzá nem aka t, fenyegetésre fogta a dolgot és amidőn a szavakkal való fenyegetésnek sem volt hatása, egy a féltékenység által elvakított pillanatában revolvert rántott elő és a szerencsétlen Dajna Rozáliára lött, akit a lövés olyképp talált, hogy rögtön halált okozott. A tettes önként jelentkezett, bűnbánó és töredelmes vallomást tett. A kapitány vallomásának jegyzőkönyvébe vétele után előzetes letartóztatásba helyezte és másnap beszállt otta a kir. ügyészség fogházába, ahol most várja Viktor Pál féltékenységi szenvedélyében elkövetett bűnére a büntetést.

## A tárcadobó.

Rendőri kép.

(Saját tudósítónktól.)

A tárcadobó voltaképpen egy vásári zsaroló, akinek régi bevált trükkje abból áll, hogy miközben az állatvásáron lóra, tehénre, vagy sertésre alkuszik, mintegy észrevétlenül elejt egy pénztárcát és tettei magát, mintha nem venné észre, hogy tárcáját elejtette, de azon közben mégis lopva figyeli meg, hogy felveszi-e valaki az elejtett tárcát. Az természetes, hogy az ekként elejtett tárcá üres.

Már most, ha valaki és pedig rendszerint az, akivel az imént akudott, a tárcát felveszi, a tárcadobó rögtön rendőrségei és botrányal fenyegetődik és rábíri a találot, hogy valamely félreeső helyen, ne hogy feltűnés legyen, adja neki vissza a tárcát, amelyben ennyi és ennyi korona és ilyen és olyan passzus is volt.

A naiv „passzus” rendszerint ebbe beleme gy, mert fél a botránytól. Most következik a zsarolás, a tárcadobó erősítgeti, hogy a tárcában pénz és passzus is volt. A passzusról lemond, de a pénzt követel vissza és a megrémült balesktől rendszerint ki is szorít bizonyos összeget.

Ilyen eset foglalkoztatja az ujvidéki rendőrséget is, amelyhez a nagyrámási csendőrség intézett hivatalos megkeresést, hogy *Sztricsko Mihály és Schweitzer* nevű notórius tárcadobókat nyomozza ki és állítsa elő, mert ezek Magyar Imrétől 1340 K, Krisztea Józseftől 780 K-t és Grün Mihálytól 1300 K-t csalnak, illetve zsaroltak ki ilyen tárcadobás révén.

## HIREK.

Az ujvidéki utca.

Az ujvidéki utcát el nem lehet képzelni a piac nélkül. A piac ép oly élető eleme az utcának mint az embernek a levegő, avagy a hálnak a víz. A piac nélkül ugyanis az ujvidéki utca üres, elhagyatoit és kihalt, míg a piaccal bele költözik az utcába a forgalom, az eleven-ség és az élet.

„Ki jókor kel, aranyat lel” közmondást tartja szeme előtt a piac népe, mert még m g sem kezdődött a szürkület, már hajnali 3 óra tájban, sőt nyáron már két órakor felveri az utcát a kocsik és társzekerek dübörgése és lassanként a szürkület homályában kezd kialakulni a piac.

Miként egy nagy karávan követi egymást a sok kocsi, amely élelmi szerekkel dúsan megrakodtan iparkodik a piac felé; a szomszédos községek és a közeli Szerémség földmívelő népe szállítja a gyümölcsöt, a vaját, a tejet a tejfőt, apró jószágot, szóval, ami szem, szájnak ingere.

A piac zaja a szürkület eloszlásának arányában növekszik és mire előtér a világosság, teljesen kibontakozik a piac képe. Az elárúsító szakmák szerint csoportosulnak, mindegyik szakmának meglévén a külön kijelölt helye, ahol fel-ütik sátraikat és elhelyezik áruikat. A zöldség és gyümölcs árúsító asszonyok a piac legforgalmasabb helyére helyezkednek el és mintegy élő sövényvel szegélyezik az aszfaltot. A piacon a konkurrenca alig érvényesül, mert bizonyos hallgatóságos kartell fűzi össze különösen a kofaasszonyokat, miert is mindegyik egyforma drága pénzért kínálja áruját.

A gondos és szorgalmas háziasszonyok már kora reggel felkeresik a piacot, ahol az árak a kereslet arányában emelkednek, miert is a korán kelő rendszeren olcsóbban vásárol.

A kofaasszonyokban van bizonyos életbölcselet is, mert a nagyságák, ha maguk mennek ki a piacra, olcsóbban vásárolnak, mint cselédek, a kofák ugyanis egész helyesen úgy gondolkoznak, hogy aki maga megy a piacra, az takarékosabb, tehát olcsóbban is akar vásárolni, míg aki cselédjét küldi, annál néhány százaléknyi különbözet nem játszik szerepet.

A piacon a reggeli á akban rendszerint akkora a forgalom, hogy aki ilyenkor látja az utcát, azt képzei, hogy valamely amerikai gyárvárosban, nem pedig egy végvidéki magyar városban tartózkodik.

**Személyi hir.** Matkovits Béla főispán szerdán Budapestre utazott. Főispánunk több hivatalos ügye” intéz el, s néhány napig tartózkodik Budapesten.

**A villanyosról.** Mindszente és halottak napján a villamos vasútnak a Futaki- és Temerini- uton közlekedő kocsijain az utazó közönség koszorukat is helyezhet el alkalmas módon külön viteldíj fizetése nélkül. Ehhez hozzáfűzik, hogy a Temerini utciák vagy több kocsit, vagy gyakoribb járatot kérnek, mert állításuk szerint a kocsiközlekedés ezen a vonalon kevés a forgalom lebonyolítására. Mint halljuk, Dr. Demetriovics polgármester ép ügyben közbenjárt és a villanyos társaság ígére t tett, hogy a forgalom emelkedésével a cseneji utcáig is 6 kocsit járat.

**Doktorrá avatás.** Schönberger József, Schönberger Lipót butorgyáros fia szombaton orvosdoktorrá promováltott. A fiatal orvos Ujvidéken végezte középiskolai tanulmányait.

**Országos vásár.** Október hó 28—29-én tartatik meg Ujvidéken az őszi állatvásár. Mivel sem a városban sem a szomszédos községekben ez idő szerint állati betegségek nincsenek, nagy felhajtás remélhető a vásárra. Szabályszerű marhalevéllal, mindenféle állat felhajtható.

**Állatorvosok szakulése.** A magyar Országos állatorvosgyesület, bácskai osztálya, f. hó 29-én d. e. 11 órakor, Ujvidéken a városháza tanácstermében, szaküléssel kapcsolatos rendkívüli közgyűlést tartja. A közgyűlés befejezése után az osztály tanulmányi kirándulást rendez Belgrádba, az ottani kivitelű vágóhid megtekintésére.

**Új tanár.** Bezzegh János ny. m. kir. adótárnok Gyula fia, a budapesti egyetem bölcsészeti karán szakvizsgáját jó sikerrel letette. A fiatal tanár Szegeden fogja gyakorlati évét tölteni.

**Villamos baleset.** Pénteken délelőtti tízenegy óra körül a II. Rákóczi Ferenc uton a Rókus templom környékén villamos baleset történt. Spitz Mihály a vasúti síneken haladt a belváros felé, midőn mögötte közeledett a 35. számú villamos kocsi. Spitz, aki nagytalál, nem lett figyelmes a folytonos csengetésre és a kocsi őt elütötte. Néhány pernyi kintlódás után meg is halt.

**Liszt-ünnepély.** Liszt Ferencnek emlékért az „Ujvidéki Polgári Magyar Daloskör” is megünnepelte. Szombaton este kis ünnepséget rendezett, melynek műsorán alkalmi énekszámokon kívül Dr. *Piukovich* Sándornak Liszt Ferencről szóló felolvasása szerepelt.

**Templomi gyűjtés.** A „József-főherceg szanatórium-egyesület” helybeli fiókja Minden-szentek ünnepén és Halottak napján újból a nemeskeblű közönséghez fordul adományért, hogy a tüdőbetegeknek baját enyhítse és hogy visszaadja a társadalomnak azokat, akiket ez a betegség még csak esirájában megtámadt. A gyűjtést a helybeli fiók agilis elnöke, *Piukovich* Ferencné vezeti. Gyűjtőurnák a belvárosi róm. kath. templomban és a temető-kápolnában kerülnek felállításra.

**Hűtlen alkalmazott.** Hirschberger Miksa Weinfeld Rihárd bankbizományosnál volt alkalmazásban, de visszaélt bizalmi állásával. Weinfeld ügyfeleitől 200 K-t ugyanis jogosulatlanul felvett és a pénzzel megszökött. Hirschberger körözik.

**Halálos szerencsétlenség Monostorszegezen.** Fuderer Antal monostorszegezi lakos 1911. évi október hó 20. napján kocsijáról a lovak közé bukkott. Közben megbokrosodtak a kocsit elragadták. Gazdájuk ott a helyszínen nyomban meghalt. Jobb lábát és nyakát törték a kerekék.

**Dísznótor.** A Winkle-féle söresarnokban pénteken november hó 3-án nagy dísznótor vacsora lesz. A kitünő ételekről és italokról ismert vendéglőt az úri társaság szívesen keresi fel, mert pontos és jó kiszolgálásban részesül. Ugyancsak pénteken este a híres sóvéli vonosnégyes hangversenyeznek a sörcsarnokban, melynek elismert kitünő játékára is felhívjuk a közönség figyelmét.

**Vak tüzilárma.** Szombaton délelőtti tízenegy órakor tüzet jelzett a toronyőr. Ugy hírlett, hogy a II. Rákóczi Ferenc út végén levő Aschenbrenner gyártelep ég. Kintün azonban, hogy a hír nem felel meg a valóságnak. A gyár nagy kéményét tisztították ép és a lecsapódó nagy füst ejtette tévedésbe a toronyőrt.

**Esküvő.** Kapitány Gyula, Hajós község másodjegyzője csütörtökön vezette oltárhoz Geiszler József róm. kath. tanító, városi tisz. tag kedves és szeretetreméltó leányát, Lujzikát a belvárosi róm. kath. templomban.

**Halálozás.** Dr. Várnay Dezső temesvári gyakorló ügyvéd pénteken este hosszabb szenvedés után életének 30. évében Budapesten a Nagy János utcai szanatóriumban meghalt. Az elhunytban Dr. Várnay Ernő kir. közjegyző testvérét gyászolja.

**A bajai főispán zsarolója.** Burnát Pált, Szemző Gyula bajai főispán volt intézőjét a szabadkai kir. törvényszék büntető tanácsa szombaton zsarolás vétsége miatt négy hónapi fogházra ítélte. A bíróság a kihallgatott tanuk

vallomásából tényként megállapította a zsarolást és a súlyosító és az enyhítő körülményeket mérlegelve szabta ki a volt intézőre a négyhónapi fogházat. Az ítélet ellen az ügyész súlyosbításért, a vádlott és védője pedig a bűnösség kimondása miatt felebbeztek.

**Katalin bál.** Az „Ujvidéki Katholikus Olvasókör” az idén Katalin bált rendez. A mulatság november 5-én lesz a lövölde nagy termében.

**Tolvaj szálloda szolgálja.** Rudics Balázs szálloda szolgálja a helybeli Kovács-féle szállodában Tindinger János pincértől több ruhát, kalapot és cipőt lopott el. A lopást úgy követte el, hogy a pincér szállásadóféjéhez azzal állított be, hogy a pincér a ruhákért küldi, s midőn a ruhákat megkapta, azokkal megugrott.

**A megdézsmált boroshordó.** Hádinger Andrásnak telepi szőlőjében egy nagy hordó bora volt. Ugy látszik, erről valamelyik tolvaj tudomást szerzett, mert éjnek idején a bort a hordóból lecsapolta és elvitte. A tettest nyomozzák.

**Tolvaj cseléd.** Viczkos Mária Balázs Katalin cselédársától női ruhákat lopott el. A tolvaj már kézre került.

**Közút építés Ujvidék—Piros közt.** Bács-Bodrog vármegye alispáni hivatalában szeptember 26-án versenytárgyalást tartottak a piros—ujvidéki th. közút 00—4.540 km szakaszának kiépítése tárgyában. Ajánlatot tett Roheim Károly és fia zombori cég költségre 63.062/29, földmunkára 6403/96 k-val. Döntés még nem történt.

**Kolerariadalom a Baja—ujvidéki vonaton.** A garai vasúti állomáson felszállott két legény egy harmadosztályú kocsira. Vas-kutig csak meg voltak valahogy, de mire Bajára érkeztek, hirtelen rosszul lett mindkettő és koleragyanus tünetek jelentkeztek rajtuk. A vasútállomás főnöksége rögtön jelentést tett a rendőrségnek, ahonnan Köller Dezső tb. főkapitány és dr. Beczassy Gyula tisztí orvos mentek az állomáshoz. A „beteg” legényeket beszállították a járványkórházba, a kocsit pedig deszinficiáltak. A járványos betegekről pedig megállapították, hogy — részegek voltak.

## Vincze meséi.

Irta: Csillag Károly.

A járeki községi diszörség teljes számban kísérte ki a községi jegyzőt a járeki nyugati pályaudvarhoz, amikor az óbecsei keleti express megállt és a hanvaiból újra feléledt Kálmán helyet foglalt a díszes közigazgatási társaságban és Vincze, a híres Vincze megkezdette előadásait:

— Hát uraim, igenis a Gombos-féle választás az egészen más valami volt:

Halljuk, halljuk, szólalt fel az egész fülke élénk kíváncsisággal.

— „Vince — mondogatja a szabályai főszolgabíró — ma megengedjük, hogy Vaskapuig hazudhatsz, de ha azon túl csak a szádat kinyitod, akkor csunyán fogunk veled elbánni.

— De kérlek Tamás — hogy gondolod, hogy majd én hazudok, amikor itt van egy újságíró, afféle becsületbetörő, csak nem gondolsz ilyet!

Vince tehát folytatta:

Igenis a Gombos-féle választás az egészen más valami volt. Én akkor mint a szabadelvűpárt feltétlen híve — mert ki a fene ismert még akkor koalíciót? — átmentem Óbecsére tanulmányozni a helyzetet. Meglehetősen rossz helyzetben

voltunk. Szavazó kellett, nagyon sok szavazó. Már akkor is erősen kezdette rángatni a görös a függetlenségieket és nekem az életem sem volt biztonságban a községben. Ha az életemet meg is menthettem, de az ablakaim tudtam, hogy oda lesznek. Hát lesznek. Hát ezen nagyon könnyen segítetttem. Átmentem a szomszédomhoz és megkértem egy szívessegre, — arra t. i. hogy reggel vigye ki a butorait az utcára, én is kiviszem az enyémet. Ha aztán a temeriniek kérdezik majd, hogy ez mire való, csak azt felelje, hogy házat cseréltünk. Ugy is történt. Az egész faluban azt hitték, hogy én házat cseréltem. Hát bizony reggelre a szomszédom összes ablakai be voltak verve, a saját párt-emberei verték be azokat végig. A legsebbebb az volt, hogy reggel hozzám jött be panasza e miatt — én megvigasztaltam, hogy csak várjon addig, míg a választásnak vége lesz, akkor aztán majd csak segítünk a dolgon. Hát csakugyan még vagy kétszer bevették az ablakait, persze hogy azt hitték, hogy a háza az enyém — így menttettem meg a saját ablakaimat.

A Jásó jegyző is helyeslőleg intett erre, úgy mint aki ezt feltétlenül elhiszi.

Vince aztán folytatta: Igenis uraim a Gombos-féle választás az egész más valami volt; kijött az ukáz a központtól, hogy legalább is 670 választót kell átvennem. Igen ám, de honnan vegyem őket, amikor alig volt 80 emberünk. No Vince gondolom, most jól kell felkötnöd a jágeredet, ha nem akard hogy kegyvesztes légy odafönt. Akkoriban borzasztó veszélyes volt a korteskedés, nálunk az embernek a fejét is bevették érte!

— Hát mért nem cserélted fel azt is a szomszédoddal — jegyzé meg a csipős nyelvű Tamás főbíró.

— Mondom, folytatja Vince itt nagy dolgokkal lehetett csak segíteni. Megtudtam, hogy az elientábor csak estefelé fog leszavaztatni, addig nem szállítja el választóit a vonaton, hanem ott tartogatta őket egy zárt udvarban, ahol etette, meg itatta őket. A vonatvezető délután 5 óra tájt már készenléthben állott ott az állomáson és várta a függetlenségi csapat beszállását. Tudtam, hogy mit kell tenni. Fölmentem a kazánhoz és azt talán tudják, hogy én mester vagyok a hipnotizálásban, meghipnotizáltam a motorvezetőt, meg a fűtőt és elhittem velük, hogy Óbecse arra fekszik Ujvidék felé — azt meséltem ugyanis nekik, hogy a magas miniszterium egy rendeletével Óbecsét áthelyezte Piros mellé és hogy most már vigyázni kell, ha valaki Óbecsére megy, hogy milyen irányt vegyen.

A beszállás ideje csakhamar bekövetkezett — vagy 700 választót szállítottak be a vonatra. A beszállított választók maguk mind be voltak rugva, a vonatvezetők meg a kalauzok mind hipnotizálva voltak és a vonat elindult 120 kilométer sebességgel Ujvidék felé és vitte vigan az óbecsei választókat magával. Azalatt Óbecsén vigan folyt a választás és csak mikor már a záróra ki volt tűzve, tudták meg azt, hogy 700 választó ott lebzsel Ujvidéken a perronon és hogy Ujvidéknek összes cigánybandái és tamburásai meg gajdási vigan fújják ott a hazafias dalokat a lelkes választó-

közönségnek. Ezalatt Óbecsén a dühös kortesek között kiűtött a szájszél és körömfájás és így sikerült a szabadelvűpártnak a Gombos zászlót diadalra hozni. Igaz, hogy az én 35 választóm is lemaradt ezáltal, no de önekik meg 700 maradt le. Így főttem én le akkor a fűgék. Ez azonban még nem volt az én legkiválóbb diadalom a kortesfogások terén. Ez még mind semmi ahhoz, amit egy Bánffy választás alkalmával tettem. Ez volt aztán csak a hadd el hadd! Képzeldjé uraim, télidő volt, a korteseknek jégcsapok lógtak le a fűleikiől, az utcára se lehetett kimenni a hidegtől. Én jól tudtam, hogy a hidegnek milyen rendkívüli hatása van az ember lelkiületére és különösen a politikai meggyőződésére. Az ellenzék a község háza udvarába hirdetett népgyűlést — és a főszónok beszéde alatt az emberek majd megfagytak. Már mindegyik szabadulni akart; igen ám, csak hogy én a község háza kapuját becsukattam és mire onnan az emberek kiértek, valamennyiben megfagyott a politikai meggyőződés, úgy hogy . . .

„Vaskapu“ — „átszállás Titelre“ — hangzott a kalauz szava és a vonat erős fűttel mellett állott meg.

— Elég volt! — hangzott az összes jelen voltak ajkairól és Vince érezte, hogy csakugyan elkövetkezett meséinek határ-állomása!

## Közgazdaság.

### Az olasz-török háború hatása a magyar kereskedelemre és iparra.

Irta: Frank Gyula.

I.

Egyik érdekes és kétségkívül természetes jelensége minden háború korszaknak, hogy a közvetlenül nem is érdekelt nemzetek közvéleménye is pártokra oszlik, aszerint amint az egyik vagy másik hadviselő fél felé fordult a rokonszenv. A közelmult időben lefolyt háborúkkal párhuzamosan a közhangulat is török- és görögbarát, amerikai- és spanyolbarát, angol- és búrbarát, orosz- és japánbarát pártokra oszlott, amint a legkülönbözőbb szempontok az egyik- vagy másik hadviselő félt rokonszenvesebb színben tüntették fel az eseményeket figyelemmel kíséző közvélemény előtt. Ha az így kialakuló közhangulat túlsúlya volna hivatva a háborúkat eldönteni, ugyan hamar lett volna vége az orosz-japán háborúnak, és vajmi keveset használna Olaszországnak mostanában hatalmas flottája, aeroplanokkal felszerelt hadserege, mert ha a közhangulat döngő ágyúján mulott volna, úgy aligha került volna arra a sor, hogy Olaszország Tripoliszban csapatokat szállítson partra.

Kétségtelen, hogy a most folyó olasz-török háború az európai közhangulatot, mely különben Törökországról mint kiközösítő beteg emberről szeretett beszélni, egyszerre török barátta változtatta. Azt kellene hinni, hogy ez tisztán természetes megnyilvánlása az emberiség veleszületett igazságérzetének, mely a gyengébb avagy indokolatlanul megtámadott félt támogatja rokonszenvével. Tagadhatatlan, miszerint a török barát közhangulat kialakulásában nagy szerepe van ennek a természetes érzelmi momentumnak is. Annak a fiatal úriasszonynak, a ki a mult heten a Budapestről—Ujvidékre tartó gyorsvonatnak egyik zsufolt szakaszában újságolvasás közben ugyancsak barátságosan jelzőkkel illette az olaszok eljárását, bizonyára nem sértett gazdasági érdekek adtak okot erre, hanem a természetes rokonszenv a gyengébb, indokolatlanul háborúba sodort török nemzet iránt

és talán nem csekély mértékben a nagybecsülés azon hős férfiak iránt is, akiknek nem hogy egy feleség, de több példány is azokból sem sok.

Pedig tagadhatatlan, hogy miként gazdasági érdekek szólaltatták meg az ágyúkat Tripolisz előtt, ugyancsak azonos tendenciájú, önző gazdasági érdekek azok, amelyek ezuttal Törökország javára fordították a közhangulatot, melyeknek titkos óhaja abban áll, hogy vajha sikerülne Törökországnak csodát művelni és Tripolisz okupációját megakadályozni.

Mi magyarok is, kiknek pedig a hármasszövetségben elfoglalt szerény helyünknel fogva, ha úgy vesszük „hivatalos kötelességünk“ volna Olaszország akcióját legalább rokonszenvünkkel támogatni, valótában az elenkező érzelmekekkel vagyunk eltelve. Miért?! Ennek oka, érzelmi indokokon kívül, gazdasági természetű reményeinknek megzavarásában rejlik.

Első pillanatra talán túlzásnak tetszik, mintha Olaszország akciója Tripolisz ellen Magyarországnak a Kelethez fűződő gazdasági aspirációit zavarhatná. Pedig ez így van!

Gazdasági intézőink néhány év előtt végre is felismerték azon fontos érdekeket, melyek bennünket a Balkán államokhoz, s közöttük különösen Törökországhoz fűznek és elhatározták, hogy azon gazdasági harcban, mely a török piacok meghódításáért a nemzetek között folyik, Magyarországnak is méltó helyet vívjának ki, annál is inkább, mivel hazánkat természetes fekvése erre egyenesen predestinálja.

Örömmel megragadott alkalmul szolgált ezen akció megindulására az ifjú törököknek három esztendővel ezelőtt Budapesten és az ország néhány városában tett látogatása és azon szívélyes meghívás, amelyet ezen alkalmal ezen látogatás visszonzása céljából a mi kereskedelmi és ipari érdekelttségünkhez intéztek.

1910. május havában egy körülb. 90 tagú, kereskedőkkel, nagyiparosokból, vállalkozókból, bankárokból, gazdasági érdekképviseletek intézőiből és a szaksajtó képviselőiből álló társaság indult Budapestről Törökországba, melyhez Ujvidéken néhányan csatlakoztunk.

Az utazás bevallott célja udvariassági tény volt: a törökök látogatásának viszonzása. Valójában azonban gazdaságpolitikai célt szolgált hivatva ezen kirándulás, melynek az összes kereskedelmi és iparkamarák, a „Magyar Gyáriparosok Orsz. Szövetsége“ a „Magy. Kereskedelmi Csarnok“ az „Országos Iparegyesület“ és az „Orsz. Magy. Kereskedelmi Egyesülés“ voltak értelemi rendezői.

A magyar kereskedelemnek és iparnak összeköttetéseket teremteni a többi nemzet mellé, melyek bennünket megelőztek, a mi lábunkat is megvetni a török piacokon, ez volt az útnak valódi célja.

Nem tartozik ezen cikk keretébe utazásunk és élményeinknek részletes leírása, de a rendkívüli me'eg és lelkes fogadtatásról, amelyben részesültünk, mégis említést kell tennem, mert ennek az érzelmi momentumnak fontos szerepe jutott az utazás céljainak elérése körül. (Folyt. köv.)

## Baromfivész-Elienszer!

a szab. és törv. védett „Tyukin“ baromfivész elleni szer 1 nap alatt megszüntet mindenféle vészt. Számos elismerés és hála iratunk van; ott, a hol ezen szer állandóan használják, nincsen baromfivész. A szer feltétlenül használhatóságáért felelünk és a kinél nemvállik be készségesen visszaadjuk aszer árát. A szesz kapható 0 literes palackokban 4 kor, fél liter 2.2 és negyed liter 1.30 fillérért a készítőnél

## Szántó és Samu

vegyész. labor. GYULAFEHÉRVÁR (Erdély).  
Rayon képviselőket és viszont eladókat  
alkalmazunk.

Egy nap alatt megszüntet mindenféle baromfi vészt!

## Schaumburg-Lippe Herceg

== BEREMENDI ==

PORTLANDCEMENT- és MÉSZMŰVEI

Kereskedelmi igazgatóság:

P E C S, I n d ó h á r - u t c a 45.

Művek: BEREMEND.

Kitűnő minőségű és páratlanul szép színű

== PORTLANDCEMENT ==  
és fehérmész gyártása,

valamint géppel zuzott kavics és nyers mész előállítás.

Évi termelés: 500,000 q portlandcement,  
120,000 q fehérmész = 800,000 q kavics.

Portlandcementünk kiváló minősége mindenütt a legnagyobb elismerést vívta ki. — A hivatalos szabványokat messze felülmúló misőségért szavatolunk. 2—30

Pontos és gyors kiszolgálás!

## Egy jó házból való fiú

azonnal felvétetik.

Friedmann Sándor könyvnyomdájában.

## Törvénykezés.

**A Branik sajtópere.** A szegedi kir. törvényszék mint esküdtbírósg előtt a napokban érdekes sajtóper tárgyaltak. A Branik című lapban Pérics Jankó azt állította dr. Hadzsi Szilárd ügyvédrel, hogy „ez a Hadzsi már sokaccá lett“, továbbá, hogy Hadzsi a radikálisok haragszanak, akiket 600 koronáért védett. Dr. Hadzsi ezen kitételekért nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás miatt tett feljelentést Pérics ellen. A vádolt azzal védekezett, hogy ő Hadzsi rágalmazni nem akarta és a cikkben nem is foglaltatik rágalmazás. Az esküdtek fölmentő verdikje után a bíróság is felmentő ítéletet hozott.

**A Tapavicza perhez.** Lapunk csütörtöki számában közölt tudósításából kimaradt a törvényszéki ítéletnek az a része, amely szerint a törvényszék Tapaviczát is felmentette a Macedonics sérelmére elkövetett becsületsértés vétségének vádja alól. Ekként tehát Tapavicza tekintve azt, hogy Évits Ácza a sérelmére elkövetett rágalmazás vétségében vétkesnek mondatott ki, teljes elégtételben részesült, mert a bíróság kimondotta, hogy az az állítás, hogy Tapavicza városi szemetelt lopott, valótlan. Ehelyütt említjük meg hogy Tapavicza ugyancsak ezen ügyből kifolyólag Macedonics ellen sajtó útján elkövetett rágalmazás miatt a szegedi esküdtbírósg és a titeli szerb hitközség 28 tagja ellen a titeli járásbírósg előtt büntető pereket tett folyamatba azért, mert Évits Ácza vádjait ezek magukéva tették. Eme büntető perek eddigi tárgyalását az a késleltette, hogy az eljárás addig fel volt függesztve, míg a törvényszék a már közölt ítéletet meg nem hozta. Ezen ügyben az egész tényállást és az ügynek politikai hátterét világosan kidomborítja Dr. Szlezák Lajos ügyvéd, országgyűlési képviselőnek a felelőbírósg előtt tartott nagyhatású perbeszéde, melyet ezen ügy közérdeklő voltára való tekintettel is az alábbiakban egész terjedelemben közlünk: Dr. Szlezák L. perbeszéde következő: Tek. kir. Törvényszék! Méltóztatásuk kezem megengedni, hogy nóha a vád képviselése a t. vádhatóságot illeti, azon oknál fogva, mert a vádhatóság igen t. képviselője Dr. Tapavicza György védecemet mint közhivatalnokot a védelem részéről ért méltatlan és alaptalan támadásokkal szemben védelemben nem részesítette és a vád és viszonzvadás közötti jogi és logikai kapcsolatnál

fogva is, a Dr. Tapavicza György ellen elhangzott váddal is foglalkozzam. Hypocrisis lenne be nem ismerni, hogy ennek a vádnak és az egész pernek politikai háttere van. Hisz védőtársaim is sorba beismerték azt. Véleményem szerint ép ezért fokozott mértékben kívánatos lett volna, hogy az első bírósági ítélet az igazság teljes súlyával sújtson le a rágalmakra, mert ki kell jelentenem, hogy az én véleményem szerint az első bírói ítélet valóságos torzképe és satyrája mindannak, a mit a törvény és erkölcsi érzékünk a becsület oltalmára előír és kívánatosnak, szükségesnek tart. E vádnak és a pernek eredete világosan ki van mutatva dr. Demetrovics Vladimír polgármester tanuallomásában, a ki hit alatt vallotta, hogy egy a helybeli függetlenségi párt és radikális párt korifeusaiból alakult konventiculum határozta el, hogy Tapavicza Györgynek azt a politikai lépését, hogy a radikális szerb pártot elhagyta, megtorolni kell. Megtorolni kell egy becsülete ellen intézett támadással és a gyűlekezet minden erkölcsi ellenvetésen túléve magát, kézfogás és áldomás mellett menten a jó embereket jellemző lelki nyugalommal elhatározta, hogy Tapavicza tanácsnokot azért, mert politikai nézetét megváltoztatta, egy rágalommal üldözni, meghurcolni fogja, szóval a politikai véleménynyilvánítás szabadságát megtorolni fogja. Így van szórol-szóra beigazolvva. Legyen meggyőződve a tek. kir. törvényszék, hogyna Tapavicza bűnösségéről meggyőződve lennék is teljesen, lehet, hogy hivatásomat teljesítve itt állnék mint védője, de határozottan állítom, hogy ha a legesekélyebb okom lenne ez ügyben becsületében és ártatlanságában kételkednem, mint vádló semmiképen sem állnék itt, mert magam is azt tartom, hogy a köztisztviselő jellem legyen szepülőten, mert csak úgy érdemes arra a közbizalomra, mely hivatalába segítette és a melyet elvesztve, érdemellené vált annak betöltésére. De teljesen ismerve e pernek rugóját és minden bizonyítékát, azzal a benső és megingathatlan meggyőződéssel szállok sikra védelemért, hogy az ellene szórt vádak politikai tendenciájával kiszínezett rágalmak. Hiszen e vádak viszonyulnak a koalíciós uralom kezdetének idejére és akik most kikézték Tapavicza becsületét, akkor és a letűnt uralom egész korszaka alatt fegyvertársai, személyes hívei és barátai voltak neki. De a polgármester által e vádra nézve lefolytatott hivatalos vizsgálat kiderítette Tapavicza eljárásának korrekt voltát, minek alapján az eljárás ellene meg lett szüntetve és e megszüntető határozat mostani vádlóival közölte lett; ők az ellen jogorvoslattal nem éltek, a felmentő és rehabilitáló határozatban megnyugodtak. Kéll-e ennél erősebb bizonyíték Tapavicza ártatlansága mellett? De e per során kihallgatott összes hitelt érdemlő tanúk, ma is közhivatali viselő és megbízható emberek egész sorozata bizonyította, hogy Tapavicza egész jogos uton jutott ahhoz a szinte érték nélküli szeméthez, melynek jogtalan eltulajdonításával oly rossz-hiszeműleg vádoltatik. Furcsa és veszélyes theoria az, mit védőtársaim hirdetnek. Büntetlenséget kérnek védeceik részére, mert azok illetékes nyilvános fórumok előtt, hatóságilag engedélyezett népgyűléseken terjesztették a vádakot. Hát engedelmet kérek, hatóságilag engedélyezett népgyűlést ismerek, de hatóságilag engedélyezett rágalmat nem. Az igazat megmondani mindenütt szabad, hazudni, rágalmazni sehol. A nagy nyilvánosság itt csak súlyosító körülmény lehet, mert a köztisztviselő híre és becsülete így szinte helyrehozhatatlan csorbát szenvedett, mert a közhivatalnok léte, előrehaladása épen azon közbizalmon nyugszik, melyet csak szepülőten híre és neve adhat. A vádoltak tagadhatlanul politikai tendenciával szövekeztek arra, hogy a közvélemény vérkeringésébe belevigyék azt a fertőző rágalmat, melyet Tapavicza politikai magatartásának megtorlására szeltek ki. Ezért büntetésre méltók. Tudom, hogy a pernek vannak jóhiszemű eszközei, talán épen csak azok, akik ma itt ülnek a vádoltak padján és voltak rosszhiszemű mozgatói, akik kisiklottak a megtorlás és felelősség alól. Már ezért sem vezethet a bosszú érzete, amikor vádoltak elítélését kérem. Csak az elégtétel jogsága és szüksége és az igazság nevében kérem ezt, a melytől az első bírói ítélet oly messze eltévedt.

## Nyílt tér.

Elsőrendű szlavoniai Pálínkfőzde és Borna-nyereskedés részére kerestetik azonnali belépésre egy ügyes

### német-magyar levelező.

A horvát nyelvet bírók előnyben részesülnek. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába „Állandó állás” ala kéretnek. 1—3

## A GYOMOR

### egészségének fentartása

főleg az emésztés szabályozásán, előmozdításán és a kellemetlen székrekedés távol-tartásán alapszik. A legjobb válogatott és hatásos gyógyfűvekből gondosan készített, étvágygerjesztő, emésztést előmozdító és enyhén hajtó hájziser, amely a mértékletlenség, meghülés és székrekedés következményeit pld. a büffögést, a tulságos savképződést és a gőrcsős fajdalmakat enyhíti és megszünteti: Dr. ROSA gyomorbalzsama B. FRAGNER gyógytárából Prága.

**FIGYELMEZTETÉS!**  
A csomagolás minden részén rajta van a törvényes védjegy  
Főraktár:

**B. Fragner** es. és kir. udvari szállító

„Zum schwarzen Adler“ PRAG, Kleinseite 203, (a Nerudgasse sarkán)

Postai szállítás naponként

1 egész üveg 2 K., fél üveg I. K. 1 K. 50 f. előzetes beküldése ellenében egy kis üveg, 2 K. 80 f. egy nagy üveg, 4 K. 70 f. 2 nagy üveg 8 K., 4 nagy üveg. 22 K. ellenében 14 nagy üveg bérmentve küldetik Ausztria-Magyarország minden állomására.

Raktárak: Ausztria-Magyarország gyógyszerüzeteiben

## Kisasszony kerestetik

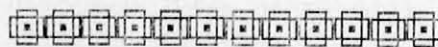
kilenc éves kisleány mellé, esetleg csak délutánra

Cim Kossuth Lajos-utca 13. szám, I. em. E. J. 2—2

## Utcai nagy lakás.

### II. Rákóczy Ferenc-út 28. I. em.

Modern kényelemmel (gáz- és vízvezeték villanyos világítás) berendezett előszoba, 2 utcai — 3 udvari — fűdőszoba és mellék-helyiségek. — Bővebbet az építészvezetőnél vagy Dr. LORÁNDNÁL. 2-2



259128. sz. F. II.

Magyar Királyi Államvasutak. Igazgatóság.

A 4718. sz. vonat forgalomba helyezése a kisszénás-kondorosi vonalon.

A kisszénás-kondorosi vonalon f.évi november hó 1-től kezdve hetenkint háromszor és pedig: vasárnapon, kedden és pénteken a 4718. sz. vegyosvonat fog forgalomba helyezettetni, mely Kisszénásról este 7 óra 45 perckor indul és Kondorosra este 8 órakor érkezik.

Budapest, 1911. október 12-én.

AZ IGAZGATÓSÁG.

## Modern utcai lakás.



3 utcai, 1 udvari-szoba, berendezett fűdő-szoba, elő-szoba vízvezetékkel  
:: azonnal kiadó. ::



Bővebbet: Menrath butorüzletében.

2—3

## STOCK - COGNAC MEDICINAL

szavatolt valódi bor-  
:: párlat ::

## Camis és Stock

gőzpároló telepéből,

### Barcola.

COGNAC-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi  
:: ellenőrzés alatt. ::

Kapható minden jobb üzletben!

## Gyors- és gépiró iskola.

A budapesti „Gyakorló Gyorsirók Társasága”-nak szakfelügyelete alatt álló Gabelsberger-Markovits rendszerű gyors- és gépiró iskolámat

szeptember hó 15-én megnyitottam.

Tanfolyamaimon a magyar-német levelező és vita-gyorsiráson kívül magyar-német levelezés, helyesírás és minden rendszerű gépen való írást mérsékelt tandíj mellett tanítok. A budapesti „Gyakorló Gyorsirók Társasága” vizsgáztat, bizonyítványok állam-érvényesek.

A magyar levelezés és helyesírás tanfolyamok díjtalanok. Végzett növendékeimet biztos állásba juttatom. Állásközvetítés díjtalan. Prospektussal szívesen szolgál.

KOHN SÁRI,

okl. gyorsirástan. II. Rákóczy Ferenc-út 15. I. emelet.

Az ujvidéki jég- és kerekescorcsolya műpálya vállalat azonnali belépésre keres egy

## agilis fiatal embert

ki a magyar, szerb és német nyelvben jártas. Ajánlatok KASSOVITZ ZSIGMOND Ujvidék, II. Rákóczy Ferenc-út 2. nyújtandók be.



## Hirdetések

### Előfizetések

elfogadtatnak a kiadóhivatalban

II. Rákóczy Ferenc-út 11. szám.



**A legolcsóbb és a legjobb világítás az,**

melyet carbitfejlesztéssel létrehozott acetylen égővel teremt az u. n. Mignon készülék. Ennek előállításai költsége óránként 30 gyertyaerősségű világításnál 2<sup>1</sup>/<sub>2</sub> fillér. Minden világítási zavar nélkül könnyen utántölthető. A töltés alig 3--4 percet vesz igénybe, nem esik semmiféle törvényes ellenőrzés alá és nem jár veszéllyel. Esetleges bevezetéseknel a legolcsóbb költségelőirányzattal szolgálók. — Legjobb referenciák. ::

Vezérképviselő és egyedárusító a Bácska részére

**Bernhart Ferenc**

Szilberek (Bács-Bodrog vmegye.)

Kínálók ezenfelül 10—100 lángérős reform készüléket a legolcsóbb áron. Montírozási költség egy lámpa részére 3. k.

**UJDONSÁG.****Ajánlók**

complett autogén hegesztő- és vágó berendezéseket, amelyek minden géplakatos- és kovács műhelyben szükségesek és amelyek nálam állandóan raktáron vannak. Vevők nálam díjmentesen praktikus hegesztőberendezésre szóló oktatásban részesülnek.

**Bernhart Ferenc**

a Lakos és Székely cég képviselője.  
(Budapest VI., Lehel-utca).

**Eladó.**

Öt szobából álló uri lakás, 1 és fél hold szőlővel, külön gazdasági házzal a futaki országot mellett. Bővebbet **Szalokay Sándor** kár. adótisztánél.

Divatos kézimunkák és  
a hozzávaló anyagok

**WIRTH RÓZSA**

kézimunka-üzletében

II. RÁKOCZY FERENC-ÚT 6.

:: Allandóan nagy ::  
választékban kaphatók.

== ELŐNYOMDA. ==

1315. szám. 1911. végrh.

**Árverési hirdetmény.**

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezennel közölni teszi, hogy az ujvidéki kir. járásbíróságnak 1911. évi V. 873. és 1012. sz. végzése következtében Dr. Baiász Ignácz ujvidéki ügyvéd által képviselt Guttman Mór bpesti lakos javára 1200 kor. és 600 kor. s jár. erejéig Ujvidéken foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1550 kor.-ra becsült következő ingóságok u. m.: szobabutor és egy írógép nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek az ujvidéki kir. járásbíróság 1911-ik évi V. 873. évi 1012/6. számú végzése folytán 572 kor. 52 fill. tőkekövetes, ennek 1911. évi szeptember hó 5. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig bíróság már megállapított költségei erejéig, Ujvidéken alperes lakásán 1911. évi november hó 6-ik napjának d. e. 10 órája határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Ujvidék, 1911. évi október hó 19-ik napján.

Basch Sándor  
kir. bír. végrehajtó.

**Eladó ház.**

A Széchenyi és Zrínyi Ilon-utca sarkán levő házat, mely a határrendőrségnek 6 évre bérebe van adva elköltözés miatt a szerzett áron eladom.

BEZZEGH GYULÁNÉ sz. Sch'emender  
Katica Ujvidék, Szent István-utca 12. 1-1

**Tárogatót és Klarinetet**

tanít gyermekeket és felnőtteket könnyű módszerrel jutányosan.

Mikes Kelemen-utca 8.

1-1

**VITA FORRÁS**  
SÓSKÚT VASZARÓZ

Természetes hazai gyógyviz.

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbeteg-  
geknek, köszvény, hólyag- és vesébajok  
ellen ::

Félpohár VITA-forás a gyomor-  
égetést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa a CONSUM Keresk R.-t.

Budapest VII., Teréz-körút 4.

Raktár: Wagner Testv. cégnél Ujvidék.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógytárban.

**Red Stad Line vörös csillag vonal**

Rendes hajójáratok Antwerpen—New-york,  
Antwerpen—Boston és Antwerpen-Philadelphia  
között ::

==== tengeri út 7 nap ====  
A hajók minden csütörtökön és szombaton  
indulnak. ::

Prospektusok ingyen és bérmentve.

**RED STAR LINE**

Magyarországi helyettese 1-4

BUDAPEST VIII., Köztemető-út 12. a szám.

**4°-os—5°-os**

alapon

törlesztéses-kölcsönként a felek

közvetlenül fordulhatnak hozzánk

== 25-55 évi időtartamra ==

tőke-kamat törlesztésre beosztva

Földbirtokra városi házakra.

Parcellázásokat finanszírozzunk.

Kisgazdák által megvásárolt nagy föld-  
birtokot szétparcellázunk, ahhoz  
szükségeltető pénzt esetleg előre folyó-  
sítottatjuk.

Eladósodott birtokot szintén  
finanszírozzunk,

II-od III-ad helyű kölcsönöket  
folyósítottatunk

„Agrária Kereskedelmi“

==== Részvénytársaság ====

Budapest, VII., Erzsébet-körút 2. szám.

Telefon és interurbán 46—67.

Földbirtok érték 75—85 százalékáig.

**Uri lakás**

4 szoba, előszoba, fürdőszoba, konyha stb.  
Temerini-utca 6., emelet sarok erkéllyel novem-  
ber 1-ére kiadó.

Bővebbet Farkas Lajos tulajdonosnál  
ugyanott. 8—10

**Öt liter**

rendelésnél házhoz szállít

Eredeti  
Szerémi  
Hegy

**BORT**

Wachtl Imre kádár

==== Ujvidék, ====  
Petőfi-utca 8. szám.

ALAPITTATOTT 1830

ALAPITTATOTT 1830

**WEISZ HERMINA**

ezelőtt: SZÉVIN KÁROLY.

==== UJVIDÉK, II., KENYÉR-UTCA 51. SZÁM. ====

Fest és vegyileg tisztít férfi-, női- és gyermek ruhákat, csipkét, himzést sztár és tunisz  
:: függönyöket, strucz- és disztollakat, napernyőket, keztyűket stb. efélét. ::

A legolcsóbb árak!

Elismert jó munka!

**Keressük mindenütt a legjobbat!**

Legyünk óvatósak az egészséges ivóvíz választásánál.

Igyunk és kérjünk mindenütt.

# Szántói

természetes savanyúvizet,

mely gazdag természetes szénavegyülettel és rendkívül szerencsés vegyiösszetételénél fogva igen kellemes ízű, az egészségre nézve hasznos, elsőrangú

asztali és gyógyviz.

Bornak: fűszer  
Betegnek: gyógyszer  
Egészségének: óvszer

Főraktár: Ujvidéken Wagner Testvérek  
fűszerkereskedőnél.

## Eladó

egy ház 4 szoba, elő-szoba mellék-  
helyiségekkel és egy könyvtár.

Thököly Imre-utca 4. szám. 2-2

# LITKE L.

pezsgőgyártelepe



Pécs.

Főraktár: BUDAPEST Szép-utca 3. sz.

Frigyes Főherceg Ő Császár és királyi Fensége, Salvátor Lipót Főherceg Ő császár és királyi Fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz-vonat Társaság szállítója.

## Pezsgőfajok:

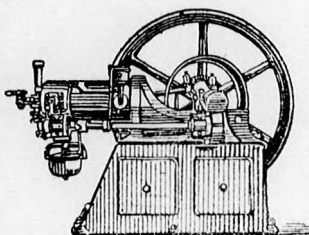
Sport Grand Vin Sec, Crémant  
Rosé, Casino Extra Sec, For  
England (savanykás), Britannia  
:: Extra Dry (cukor nélkül). ::

# Stefanovits

# Kávé.

## Eredeti „OTTO“ motorok

benzin, benzol, petrolin, szivógáz és nyersolaj üzemre malmok és ipargépek hajtására a legalkalmasabb és legolcsóbb üzemelő.



Biztos, nyugodt üzem!

Kiessling E. és Társa, Leipzig-Plagwitz

gyártmányú famegmunkáló gépek, asztalosok és fűrésztelepek részére.

## A magán járó eredeti „OTTO“

benzinlokomobilok nélkülözhetetlenek minden gazdának, Gép motor- és Hengerolajok. Hajtósíjak stb. stb.

Langen és Wolf motorgyár Budapest—Wien

Fióktelep: Ujvidék, Temerini-utca 7.  
Kérjen árjegyzéket és költségvetést!

## Mentőkocsik, Betegszállító kocsik, = Hullaszállító kocsik =

szigoruan előírás szerint felszerelve, a községek részére elrendelt szakszerű kivitelben a legolcsóbb árban kaphatók

Reich Mátyás és Lebherz Károly

első délmagyarországi kocsigyárában  
Ujvidéken.

Postadobozokban 30 f.-től. Ruhadobozokban 40 f.-től, Női kalapdobozokban 70 f.-től feljebb. Állandó nagy raktár. — Dobozok mérték után gyorsan és olcsón. Ékszerdobozok a legmodernebb kivitelben.

# Nagy könyvkötészet és dobozárugyár

BARTH DOMONKOS, Zrinyi Ilona-utca 15. szám

TELEFON 314.